

Domján, a pávás

BETONNAL IS DOLGOZOTT — SZOROZAT A SZÖVÉS
TÖRTÉNETÉRŐL

Domján József háza — New York mellett, a Tuxedó Parkban — 1970 júniusában leégett. A pusztulás teljes volt: az akkor hatvanhárom éves művész gazdag fa-metszet- és szőnyeggyűjteménye elpusztult. „Semmi nem maradt, csupán a hit és az önbizalom: van erőm és elszántságom, tovább kell folytatnom” — mondta Domján, és munkához látott. De most nem a fával kezdett dolgozni, szőnyeget sem tervezett. Új műfajt hódított a maga számára: az építészetet.

Fa és papír helyett egy időre a betont választotta formálandó anyagául. Maga tervezte és építette föl az új házat, amelyben él, dolgozik, s amely maga is művészi alkotásként szerepel már a szakajtóban, Peter Serenyi — a Domján-ház című tanulmány szerzője — írja róla: „Tervének egyik érdekessége, hogy a ház minden oldalról más formájú. Ennek következtében egyszerre klasszikus és nem-klasszikus hangulatú. Fisztasága, a szerkezet méltósága különböző változatokban testesíti meg a művész számára oly kedves mediterrán hagyományt.”

BÚJTATOTT VONÁSOK

A Domján-ház vendége mit lát ebből? Érzékeli a szimmetria és az aszimmetria ellentétét, harmónia és feszültség váltakozását. Megcsodálja a lakószoba és a műterem arányait, kívülről pedig az első percekben meglepő, azután mind közelebb kompozícióit. Az 1971–72-ben épült ház „magyar vonatkozásai” nem harsányak, inkább bújtatottak. Mégsem nehéz felismerni a dunántúli parasztházainkra emlékeztető íveket, feljárókat, látvány- és szerkezeti elemeket. A meszelt fehér falak helyett azonban beton világít, jelezve, hogy mindaz, ami régi, korunk és a művész térformáló igényeihez hasonlva segített itt otthon teremteni.

„Magyar Hírek”
1975
June 21.